

НАРОДНА

ВІСНИК
ВОЛИНСЬКОЇ
КРАЙОВОЇ РАДИ НРУ

БОРИТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ !

1990
ТРАВЕНЬ
№ 10

СПРАВА

Нові партії на Україні

УСДП

28 квітня у Львові в приміщенні театру ім. М. Заньковецької відбулась регіональна установча конференція Української селянсько-демократичної партії / УСДП /.

З чого почати ?

Певне з того, що у газеті "Літературна Україна" були опубліковані Звернення ініціативної групи по створенню УСДП та проект Статуту.

Треба віддати належне відвазі та мужності усіх членів ініціативної групи, яка з дня опублікування стала зватися оргкомітетом, бо, що не кажи, а можновладці, проголосивши дозвунг "Вся влада Радам", не збиралися віддавати ту владу нікому, одним словом — давати давали, а з рук не пускали.

Продовжуючи виступати від імені всього народу, комуністична партія, кажучи про багатопартійність, усі сили кидала, аби перешкодити цьому. А тут раптом — партія ! Та ще й сільська, саме найзневаженішої, найзапущенішої, най, най ланки господарського комплексу.

Додамо, що мабуть партпарат ніяк не сподівався, що на нашій славій Україні та знещаві з'явиться партія. Програма й Статут якої будуть більш конкретними, приземленими, більш реальними, що не буде в цих документах тих хитроців мовних, словесного сміття, загравання та іншого пустоного вітрогонства, чим так багаті Програма та Статут партії, котра поклала свою міць та розум в боротьбі за світову революцію і комунізм.

До Львова кинулися емісари: спочатку Єльченко, секретар ЦК Компартії України, далі голова ревізійної комісії, а потім, на засідання оргкомітету, прибув секретар Львівського обкому компартії.

Єльченко лакав, погрожував, "викручував" руки

сипав троянди, обіцяв відлучити, а відлучивши — тільки один Бог відає, що учинять з свосудцями та непокірними. Голова райкомісії був стриманим: якщо ви вже так хочете стати на захист села та селянина, то створітьте Спільку — вона ж бо дозволяє й комуністам бути її членами.

Місія секретаря Львівського обкому компартії була вже геть несподіваною: коли вже так затято стоїте на своєму, то установчу конференцію проводьте не зараз, а після XXVIII з'їзду компартії.

Затяжки тут ніякої: почався масовий вихід з компартії, партій кидають інтелектуали, ті, хто був дові генератором ідей, й мова так статися, що на з'їзді не буде тих, на кого партпаратники так опиралися, чий розум нещадно експлуатували.

Редакція нашого часопису горда заявити: представники Волині гідно представляли її і в оргкомітеті, і на конференції — досить сказати, що альтернативний проект Програми, розроблений нашими земляками, ліг в основу Програми УСДП.

На конференції було 312 делегатів і понад 200 запрошених.

Конференція затвердила Програму, Статут та Резолюції: "Про першви на Україні", "Про символіку", "Про розкуркулювання та депортацію селян", "Про екологічну ситуацію", ухвалила відозву "До народу Литви". В окремому рішенні конференція висловила свою думку з приводу Заяви ЦК Компартії України, Президії Верховної Ради та Ради Міністрів УРСР.

Обрані керівні органи партії — Голова, чотири Заступники, Велика Рада, Ревізійна комісія, затверджено редактора газети. На першому організаційному засіданні Велика Рада обрала трьох секретарів, завідувачого справами, скарбника.

Від Волині до Великої Ради увійшов Панасик М., а Бондарчук В. — до Ревізійної комісії.

УРП

УСТАНОВЧИЙ З'ЇЗД УКРАЇНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ / УРП / проходив 29 – 30 квітня у Києві в Будинку кіно. Партія створена на базі Української Гельсінської Спілки / УГС /. Свій родовід УРП веде від 1976 року, коли була утворена Група сприяння виконання Гельсінських угод, яка з 1988 року перетворилась в УГС.

Мета партії – побудова конституційним парламентом шляхом незалежної соборної української держави, в якій буде забезпечено:

повна незалежність економіки від ідеології,
антимонопольне законодавство,
дотримання прав людини.

На з'їзді було 496 делегатів, багато запрошених гостей, як з СРСР, так і закордонних, а також закордонних представників преси, радіо та телебачення, акредитованих в СРСР.

Обрано робочі органи партії – Раду / 75 чоловік /, секретаріат, ревізійну комісію, інформаційну службу. Головою УРП обрано криста Л. Лук'яненка.

Від Волині до складу Ради обрано М. Семенюка / Горохів /, та І. Космину / Ківерці /. Третім членом Ради стане голова обласної філії УРП, котрого буде обрано на конференції.

На 1^й сесії луцької міської ради народних депутатів

РІШЕННЯ № 1/8

ПРО ВПЛАТУ У МІСТІ ЛУЦЬКУ

Луцька міська Рада народних депутатів

в и р і ш и л а :

1. У відповідності з діючим законодавством Луцька міська Рада народних депутатів бере на себе всю повноту державної влади на території міста Луцька.

2. Вважати недопустимим будь-яке втручання громадсько-політичних організацій в діяльність Ради, а також в діяльність організацій і установ, що знаходяться в її підпорядкуванні.

Голова міської Ради

народних депутатів

А.Ф.Кривицький

05.04.90

РІШЕННЯ № 1/12

ПРО СТАВЛЕННЯ ДО ФУНКЦІОНУВАННЯ АТОМНИХ СТАНЦІЙ НА УКРАЇНІ

Враховуючи що діючі в безпосередній близькості до міста Луцька, Ровенська, Хмельницька та Чорнобильська атомні електростанції становлять реальну загрозу життю та здоров'ю жителів міста, Луцька міська Рада народних депутатів

в и р і ш и л а :

1. Звернутися до Верховної Ради УРСР та уряду Української РСР з пропозицією вжити негайних заходів до замороження та послідовного демонтажу Ровенської та Хмельницької АЕС.

2. Просити депутатів Верховної Ради УРСР від Волинської області включити дане питання в порядок денний першої сесії Верховної Ради УРСР.

3. Зобов'язати міськвиконком систематично повідомляти в місцевій пресі дані про рівень радіації в місті.

Голова міської Ради

народних депутатів

А.Ф.Кривицький

06.04.90

РІШЕННЯ № 1/13

ПРО ВИКОРИСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИМВОЛІКИ Міська Рада народних депутатів

в и р і ш и л а :

1. Звернутися у Верховну Раду Української РСР про визнання національної символіки державної.

2. На вежі Луцького замку вивісити синьо-жовтий прапор.

Голова міської Ради

народних депутатів

А.Ф.Кривицький

06.04.90

Про що не згадала "Радянська Волинь"

У статті "А чого ж замовчували?" газета "Радянська Волинь" за 7 квітня п.р. писала про злочинне приховування інформації про дійсний радіаційний стан на Волині протягом чотирьох років після чорнобильської аварії. Серед відповідальних службових осіб названі прізвища начальника облгідрометцентру П.Гудика, завідувачого обласним відділом охорони водороз'я П.Вішняка, головного лікаря обласної санепідемстанції А.Зимовіна, завідувачого радіологічним відділом цієї станції Г.Бондаренка та начальника штабу цивільної оборони А.Архипова.

Всі ми знаємо, яку біду приніс "мирний" атом, як і не усвідомлюємо того, що чекає нас у недалекому майбутньому, зокрема в Маневицькому, Любешівському та Камінь-Каширському районах, які найбільше потерпіли від радіаційного забруднення. А вже наслідки чорнобильського лиха з часом не тільки не зменшуються, а навпаки, з кожним роком стають більш відчутними.

Але чи всіх винуватців назрала газета? Чому відповідальність обходить першого секретаря обкому партії Л.Павленка, який посідає свій пост майже три роки, та М.Парасунька, який близько двох років вже є головою обласного виконкому / та й до того займав відповідальну посаду /? Вони не могли не знати про радіаційний стан області, та мовчали

до останнього часу. А їхня мовчанка була нічим на-казом мовчати для всіх підлеглих.

Варто також справити і з "других" за рангом керівників, як колишніх, так і теперішніх: Б.Ковальчука — колишнього першого секретаря обкому партії / нині керівник НВО "Еліта"/, А.Жиброва — колишнього другого секретаря обкому партії, А.Малиша — тодішнього і теперішнього першого заступника голови обласного, Б.Кирильчука — колишнього голови агропрому, І.Карпомиза — колишнього першого секретаря Камінь-Каширського райкому партії / тепер заступник голови обласного / . Чи вони були тоді у невіданні? Це ж у них перед очима діялось лихо. Чому не були тривогу?

Цих керівників не цікавило право людей знати правду про загрозу їх здоров'я та про те, до яких наслідків може привести забруднення радіонуклідами і, врештоту, що треба зробити, аби відвести смертельну небезпеку.

А мета була єдина: жити спокійно, а разом з тим не треба було домагатись перед урядом України вирішення невідкладних питань і, в першу чергу, своєчасного і досконалого обстеження територій на радіаційне забруднення, одержання необхідних асигнувань для значного поліпшення медичного обслуговування та вирішення соціальних проблем, особливо на селі, як це зроблено в сусідній Рівненській та інших областях України.

Хоча Рудина і керівників міста та області ва-

жко звинуватити у відсутності піклування про здоров'я деяких людей. Бо не кожному, наприклад, відомо, чому за останні два роки з двох контрольних станцій гідрометцентру в Луцьку одна збудована на вулиці Шопена, а не деє на 40-му кварталі промислового району міста, атмосферне повітря якого найбільше забруднене викидами промислових підприємств. Це не важко пояснити проявом турботи служби гідрометцентру про здоров'я тих, хто тут населяє "дворянське гніздо", як його назвали лучани, де проживає керівна еліта.

Сьогодні більшість згаданих керівників залишилась на керівних посадах, звійшла до новообраних обласної та районних Рад. Чи можна їм довіряти сьогодні, якщо вчора вони нам говорили неправду? Закон про відповідальність за утаювання правдивої інформації стосується і їх.

В.Крошенко, громадський інспектор обласної Ради Українського Товариства охорони природи.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Ми вважаємо, що одна з найближчих сесій обласної Ради повинна включити до теми у свій порядок денний, в присутності прокурора заслухати звіти та пояснення вищезгаданих осіб, поставити питання про відкликання депутатів, вина яких доведена, та про передачу їх справ в Обласну прокуратуру.

ВЛАДА РАДАМ, ЧИ ПАРТІІ?

Не запланованими в ЦК Компартії України були результати виборів у західних областях України, особливо у Львівській, Івано-Франківській і Тернопільській, де значну перевагу одержав демократичний блок. Вибори тут проходили при небувалій активності виборців. Семе вони воліли бачити народними депутатами прогресивних представників неурядових громадських організацій і просто чесних громадян, а не номенклатурних партійних функціонерів, які привели країну до глибокої кризи і яким вже ніхто не хоче вірити.

"70 з лишнім років партія була при владі, — пише народний депутат СРСР М.Травкін. — Вела народ, командувала ним. На жаль, результат жалюгідний. І для народу, і для рядових членів партії. Кому добре? Може керівництву партії? Якщо ні, то тоді чому вони так борються, відстоюючи віджиті і закостенілі догми, що заважають рухатись

вперед? ... Чим пояснити енергійний і по-своєму наглий захват Радянської влади, що тільки-но народжується, партійними комітетами різних рівнів? Так зване сумісництво секретаря і голови Ради. Ні, це не сумісництво. Це підміна Радянської влади збанкрутованою партійною".

Ціком природно, що новообрані Ради у згаданих областях не хочуть йти старим шляхом, який веде у безвихідь. Це їм не сподобалось ЦК Компартії України, старому складу Президії Верховної Ради та Ради Міністрів УРСР.

"Під гаслами відродження національної самосвідомості ведеться розгнітувана націоналістична пропаганда, — говорить у їхній спільній Заяві, опублікованій 18 квітня. — Населенню регіону навідується ідея так званої "галицької автономії" і активно звучать заклики до виходу України з СРСР, створення "самостійної української держави".

Зі старими сталінськими мірками підходять ке-

підпорядкування, організатори робочої сили з України на далекий Схід, поставки м'ясопродуктів у столичних районах, призначених у центрі тощо.

Справедливим може бути тільки добровільно побудований знизу Союз вільних республік. А для того треба раніше навести порядок у власному домі і тільки після того думати про Союз.

У Заяві говориться про тиск "певних політичних сил" у згаданих областях на комуністів, що "ім погрожують звільненням з роботи, змушують до виходу з КПРС".

А ось що з цього приводу говорить В. Чорновіл, відповідаючи кореспондентові львівської газети на запитання, яке його ставлення до КПРС:

"...як і до всякої іншої політичної партії. Тобто — співпраця у розумних межах. Лише б вами не керували... Що стосується апарату, то тут треба спростувати чутки, що нова влада збирається його розігнати. Все конструктивне, все діяльне у цьому апараті, незалежно до партійної приналежності, все здорове — буде працювати з нами".

У Заяві говориться, що до ЦК, Президії Верховної Ради і Ради Міністрів УРСР звертаються трулящі, ветерани, колективи, вимагаючи "...вжити невідкладних заходів для забезпечення правопорядку, зміцнення законності, захисту їх прав, гідності і честі".

Це знайома пісня. А між тим заходи вже приймаються. "Вже сьогодні, коли ми тільки беремо владу, цей всевладний дотепер апарат погіршив постачання Львівщини, зловтиشو нашіптуючи: бачите, до чого привели вас демократи!" — пише "Молода Галичина" за 14 квітня. Чи не краще цим "трулящим" задуматись, чому виборці обирають в Ради представників отих "певних політичних сил", а не партійних функціонерів-бюрократів, які так законність зберігають та права захищають.

Не згадаю тільки в Заяві нічого про те, як в новообраних місцевих Радах Волинської та інших рівняки республіки до визначення поняття "націоналізм", плутаючи його з відродженням національної самосвідомості. Адже ні у Львівській, ні в Івано-Франківській, ні в Тернопільській областях депутати місцевих Рад не роблять закликів типу "Україна — для українців!" чи "Москалі — геть з України!". В інтерв'ю кореспондентові газети "Молода Галичина" голова новообраної Львівської обласної Ради В. Чорновіл / один з тих, на кого направлені погрози Заяви / розповідає:

"...У моєму окрузі є багато неукраїнського населення і всі вони проголосували за мене. Я гадав, що розвіяв звинувачення про те, що ми якісь примітивні націоналісти, які хочуть когось кудись виселити.

...Я підтримую діяльність національних товариств і ми всі будемо сприяти їхній найактивнішій діяльності на території Львівщини".

Що стосується "галицької автономії" та "самостійної української держави", то це пошуки варіантів, щоб вилізти з Прокрустового ложа, в яке затнав усі республіки та області вишній "розвинений соціалізм". Зрештою цього не заперечує ні Закон про місцеве самоврядування, ні написана у востійні часи Конституція. За всю історію існування Радянського Союзу ЦК компартії та уряд УРСР завжди сповідували пріоритет Союзу, а інтереси своєї республіки ставили на другорядне місце. Нехай буде голод, нехай нас обкрадають, нехай буде Чорнобиль, аби бути в Союзі — такою була їхня політика. Уто проти справедливої федерації, такої, щоб виключення з неї було покаранням для республіки? Ніхто. Але створена тотальним режимом зверху, вона не може бути справедливою. Не може бути справедливою і так звана "оновлена" федерація, бо "оновлення" йде також з центру. А в його інтересах залишити на Україні все так, як було — атомні електростанції, заводи-гіганти союзового негалицьких областей владу дружно захопили партійні номенклатурні керівники, нехтуючи чистоту методів і забувши, що партія відмовляється від керівної ролі.

Отже, нас в черговий раз обдурили.

І після цього хочуть, щоб разом з нашим партійним керівництвом прийти до нової суверенної української держави та до оновленої федерації!

В.Олександрович

ЧИ БУДЕ ЦЬОМУ?
КІНЕЦЬ?

/закорочено/

Після публікації "Московских новостей" ВАК СРСР позавила Боярського В.А. вчених ступенів кандидата історичних та доктора технічних наук. Державний комітет СРСР по народній освіті на підставі клопотання Московського гірничого інституту / тут він викладав / та Інституту проблем комплексного освоєння надр АН СРСР / тут він завідував лабораторією / позбавив його звання професора і доцента. Президія АН СРСР — звання старшого наукового співробітника. Московська організація Спілки журналістів СРСР виключила Боярського з числа своїх членів. Нарешті, Головна військова прокуратура на прохання самого Боярського про передачу його справи в суд відмінила попереднє своє рішення про припинення кримінальної справи, відновила провадження по ньому і на підставі зібраних слідством доказів винесла постанову про притягнення Боярського Володимира Анатольевича як такого, що звинувачується в скоєнні цілого ряду злочинів, серед яких — навмисне воєнське способом, особливо

болісним для війни, з використанням її безпомічного стану.

І тільки з КДБ СРСР, чия звання "заслуженого працівника НКВС" і чин підполковника у відставці до цієї пори носить Боярський, реакція не надійшла. Зрештою, наскільки нам відомо, і зрештєм без уваги комітет питання не залишив: до справи Боярського підключився старший слідчий по особливо важливих справах слідчого відділу КДБ СРСР.

Треба віддати належне майстерності і професіоналізмові слідчого по особливо важливих справах при Головному військовому прокурорі підполковника юстиції Віктора Степановича Шейна, який не тільки знайшов викривачів Боярського документи тих років, важливіше - знайшов людей. Записав їх свідчення на відеоплітку - адже майже всім під вісімдесят.

А отім, в 1959-у живих свідків було набагато більше - викрутився ж і Тоді, нагадаю, ДВІ вперше порушила проти Боярського кримінальну справу і - закрила. Офіційно - по статті про закінчення терміну давності, неофіційно - із справи було витягнуто цілий том, що стосувався злочинів підполковника в сорокові - п'ятдесятих роках. Коротше, заставили припиняти.

Викрутився і потім, в 1978-у, коли при захисті докторської у ВАК прийшла анонімка, що закликала вяснити дещо про минуле Боярського, - питання було взяте на контроль ЦК КПРС. Московська прокуратура розпочала кримінальне розслідування... Проти Боярського? Здав, Боже, - шукали анонімки і знайшли. А Боярський одержав блискучі характеристики, чия ВАК скоренню й задовольнилась. До речі, про ВАК Вища атестаційна комісія позбавила Боярського його вчених студентів зовсім не тому,

що встановила, що дисертації - дещо чи платіть / а зробити це було можна /, а на підставі горезвісного пункту 104 Положення про порядок присудження ступенів "за злочини, не сумісні зі званням радянського вченого" - пункту, що дозволяв раніше боротися з інакодумцями. Ось такі закрути нашого життя.

І все-таки чому Боярський ризикнув "політати у петлю"? Саме тому, що до сих пір переконаний: "петля" йому, як і раніше, не загрожувала, о р і г а н і, яким він вірою і правдою служив, не б офіційно він не значився, його не віддадуть. Не захочуть, щоб у відкритому судовому розслідуванні скрупульозно досліджувалися факти і методи роботи цієї організації. Не захочуть, нарешті, щоб суд над одним підполковником у відставці переріс у суд над системою. На скільки обґрунтоване це припущення? Бажко сказати. Думаю, що стосовно себе особисто Боярський помиляється - він системи вже не потрібен. Що ж стосується, наприклад, методів... У жовтні 1988 року, коли газета була вже практично підписана до друку, із статті "Анатомія мерзотності" було винято цілий абзац - документ, який зазначував, що до початку своєї штатної служби в КДБ Боярський перебував на "негласній роботі" - спочатку інформатором, потім резидентом по заводу "Севкашин", потім платним резидентом з правом вербування агентури, потім "як прикриття був алаштований на навчання в Інститут кольорових металів". Повстає питання, яка тут може бути тайна, коли події відбувалися на початку 30-х років? Сияється, в переліку Головліту тенує установлення, що забороняє розкривати засоби і методи роботи держбезпеки. В 1988 році воно по чийсь волі було розповсюджене і на події тридцятих років. Сьогодні ми публікуємо аналог того документа. Проте...

Протягом декількох днів мені довелося читати у ДВІ дуже цікавий збірник документів - свого роду енциклопедію, або, точніше, том з енциклопедії епохи: особову справу Боярського № 4630 Особливої інспекції МДБ СРСР. Особливої інспекції зараз в КДБ нема. А був цей підрозділ надзвичайно потужним - щось на зразок таємної поліції над таємною поліцією. Тут зібрано все: результати службових розслідувань, рапорти, доповідні по начальству та резолюції начальства, різноманітні анонімки, доноси - своїх на своїх же, скарги дружин - загалом, кожного разу хотілося помити руки. А пізнала тут багато для себе нового, в тому числі і

про Боярського. Та діло врешті решт не в окремих фактах. Хоча, не утаю, мені було цікаво прочитати службові розслідування того, як у Харбїні, в Маньчжурії, у сорок п'ятому році начальник контррозвідки СМЕРШ п'ятої армії Боярський арештував володарку парфумерної фабрики Ельзу Аркус, два місяці без суду і слідства протримав її у тюрмі, за цей час обчиствив до нитки її квартиру, накрадене - хутра, дорогі цінності, посуд, меблі - всього на суму біля мільйона карбованців, повантажив у пулеміан-вагон і в супроводі підлеглих солдатів відправив у Москву. Або як в Чехословаччині полковник Боярський "допускав надмірні вживання у побуті за рахунок засобів органів національної безпеки Чехословаччини" і знищив критику видачі продуктів радянським працівникам. / У першому випадку він був "покараний" високою посадою, у другому розлучився зі званням полковника: в своїх красти - не смій! / Або що у Головному сорок дев'ятому році оклад Боярського складав / разом з виплатою за військове звання і вислугу літ / - старими - 5635 карбованців. Повторю: справа не в окремих фактах - їх останнім часом опубліковано дуже багато, в рещті рещт я і раніше знала, що величезною країною керували злочинці з партійними квитками в кишені. Та одна справа, коли ти читаєш белетристику або навіть спогади, друга - подібний збірник документів, не призначений для чужого погляду. Коли через дві сторінки на третю зустрічаєш: "джерело інформації надібр повідомила", "агент Орст показав", "сусіди по під'їзду повідомляють"... Коли пізнаєш, що, наприклад, 7 1950 році між Мосрадою і КДБ існувала узаконена угода, по якій Радянська влада видавала істинним її носіям безіменні ордери на житлову площу заарештованих - було заради чого старатися... Коли, коли... і гадаєш, як це вчора розправлялись з дисидентами чи відмовниками, як мордували Сахарова - о, тут вишкочується такий ряд, проглядається така спадковість, тут ти розумієш, що в країні, де живеш, була створена особлива, невідконтрольована, наддержавна структура, що прокинулася державу, всі її підрозділи по горизонталі і вертикалі і жадно зростає з кожним відділенням до секретаря ЦК КПРС - все що завгодно. Сьогодні я чув / і, Боже, як же мені хочеться у не повірити! / - і КДБ перебудова, держбезпека нині інша... Значить, все - в минулому?

Але якщо в минулому, то чому до сих пір ні товариство "Меморіал", ні родичі репресованих не можуть одержати від КДБ слідчих справ своїх невинно вбитих рідних? Якщо все в минулому, то чому приєздив до не названі і не віддані до суду ті, хто глумився над Анатолієм Чарновим, Ортем Орловим, над Анатолієм Синявським, над Андрієм Дмитровичем Сахаровим, над багатьма сотнями інших - чи будемо знову чекати закінчення терміну давності? Чому полковник Чарпович, який дозволив собі розголосити деякі факти про роботу відомства по так званих "п'ятій лінії" був позбавлений цим відомством звання "Почесний чекіст", а генерал Абрамов, який очолював це горезвісне п'яте управління КДБ, удостоєний місця заступника Генерального прокурора? Чи не є подібне - повторенням добре відпрацьованої практики зміни "офіційної версії": так, підполковник Боярський пересідав в Академію наук, заступник Абрамува генерал Шпішев - в начальники Головного політичного управління Радянської Армії, генерал Ільїн - у секретарі Московської письменницької організації...

Якщо все у минулому, і затьмарена потенційна винуватість у тому числі, то хотілось би знати, чи продовжують і сьогодні, у березні 1990 року, ходити поміж нас "агенти" і "джерела", чи зберігся в тенер інститут "довірених осіб", перші відділи та заступники по режиму в зовсім небагатих на секретні організаціях? / ... / А якщо ці "агенти" і "джерела" все-таки існують, то яких ворогів вони шукають - чи не серед власного народу? Як регламентована їх діяльність, яку відповідальність вони і, отже, відомство, що їх направляє, несуть у випадку дій протиправних - наприклад, коли вводиться у громадянські організації з метою компрометації їх? І які у кожного з нас є конституційні гарантії та форми захисту від "негласних співробітників" КДБ?

Нарешті, якщо все в минулому і КДБ як наддержавної структури, що пронизує всю країну по вертикалі і горизонталі, більше не існує, то чому до сих пір численні начальники обласних управлінь відомства - члени бюро обкомів партії? Що це - контроль партії і влади за органами чи контроль органів за владою і партією? І чому за чотири роки перебудови ні разу ні з однієї трибуни не було сказано, що сама система органів безпеки / а не окремі чекісти, що заплямували її честь / у тій формі, в якій вона була створена та існувала, хибна? Чому і сьогодні невідомі ні бюджет цієї організації, ні її штати, чому відповідний Комітет Верховної Ради СРСР не провів з цього приводу слухань, а якщо й провів, чому не опублікував їх результати у пресі?

Переконана: в наш неясний час знати відповіді на ці запитання необхідно. "Луб'янка", на жаль, не тільки назва вулиці. "Луб'янка" - це явище. Влада не тому я винесла у заголовок запитання: "Чи буде цьому кінець?".

Є. Альбан / "Московские новости"
10, 11 березня 1990 р./

НАШ КОМЕНТАР. У кожному місті, в тому числі і в Луцьку, є своя "Луб'янка". Її високі мурі бе-

режуть від зовнішнього світу багато таємниць. Все-видище око КДБ через "агентів" та "джерела", розставлені по всіх підприємствах та установах, фіксує всі події, поповнює сейфи особовими справами. КДБ - єдиний носій офіційної інформації про трагічні долі тих, хто в страшні сталінські роки попав у м'ясорубку НКВД. Сьогодні учасники тих подій та виконавці ексекцій носять звання "заслужений чекіст", живуть у почестях та пишуть мемуари. Вони могли б багато розповісти про звірства енкаведистів, та мовчать.

До сих пір під асфальтом на Замковій площі в Луцьку лежать кістки розстріляних енкаведистами в 1941 році тисяч невинних громадян. Та КДБ разом з прокуратурою не опікаються зробити ексгумацію останків і повернути чесні імена цим людям хоч після смерті. Замість того вони посиляються на слідчі документи, що складалися тими ж берієвськими катками, і намагаються довести, що ніяких порушень законності не було.

ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТКА СТАРОГО МІСТА

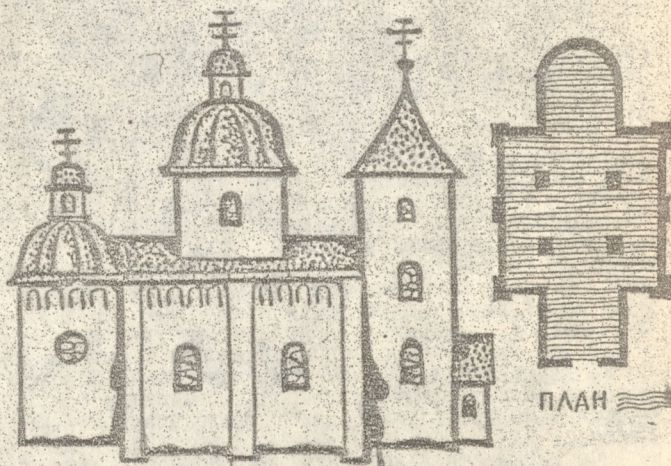
Рoku 1617 схимником Герасимом Микуличем в Луцьку була заснована православна братська община. На правах старших братчиків вступили до Луцького братства волинські князі та православна шляхта, міщани ж визнавалися молодшими братчиками. Грамотою польського короля Зигмунта III від 20 лютого 1619 року братству, поруч з іншими будівлями, було дозволено спорудити і церкву. Використавши цей привілей, братство збудувало величний храм Воздвиження Чесного Хреста, якому грамотами патріархів єрусалимського - Феодана, від 1620 року, і константинопольського - Кирила, від 1623 року, були надані права ставропігії, внаслідок чого і братство отримало назву ставропігійського / тобто такого, що підкоряється безпосередньо патріархові /.

Ось давній опис храму, "Був це будинок великий, коло 25 метрів завдовжки і більше як 10 метрів завширшки, був поділений лугами на три квадрати, над якими були возведені 3 муровані бані з ліхтариками, через вікнах в цих ліхтариках, distantлося світло і освітлювало нутро бань... Довкола цілої церкви оббігав фриз східного походження, що складався з "ослячих хребтів", опертих на стовпчиків. Такий орнамент зустрічається доволі часто на Волині на будівлях XVII ст."

Оскільки Луцьк знаходився на території Польщі, де панував католицизм, православна церква стала швидко занепадати і до половини XVIII ст. була майже повністю знищена. Довше за інших трималося в православ'ї Луцьке Хрестовоздвиженське

братство. До 1713 року більша частина членів братства приєдналася до унії, внаслідок чого братство припинило існування.

Так тривало до 1793 року, коли, після приєднання Волині до Росії, Хрестовоздвиженська церква стала православним собором. Однак незабаром, в 1803 ро-

Можливо, такий вигляд мала церква в давнину

ці, храм згорів і перетворився на руїну. Замість підтримки і укріплення мурів місцева влада постановила храм розібрати. Довгий час торгувалися з підприємцями. Прискорило справу те, що в ніч з 27 на 28 квітня 1858 року завалилася центральна баня.

Духовенство уклало в 1864 році угоду з євреєм Абрамом Сороком про те, що за два роки він розбере храм на цеглу і сплатить 514 рублів 20 коп. на користь Луцької соборної церкви. Були розібрані до фундаменту бокові стіни і бабинець.

Випадково проїздив по Луцьку київський генерал-губернатор Аненков, який, дізнавшись, що розбирається старий храм, дав розпорядження припинити нищення. З цього ж приводу було видано указ міністерства внутрішніх справ. Завдяки йому і збереглась до наших часів найважливіша, вітварна частина.

На кінець XIX століття Луцьк повністю занемав, ставши єврейським містечком з незначною кількістю православного населення. Коштів на повну відбудову храму в новоутвореного Хрестовоздвиженського братства не знайшлося, хоча сам проект відбудови зберігся і донині. У вітварі обладали церкву, яку за радянської влади закрили, перетворивши на планетарій.

Ніколи за все своє існування Луцьк не був таким великим, як нині. Зросло населення, зросло його духовні потреби. Храм Воздвиження Чесного Хреста завжди був символом української свідомості. Зберімо ж кошти та відбудуємо його в первісному вигляді на славу давнини та нашої сучасності.

В.Мельник.

Дві телеграми на одну тему

1. Москва II2570/898 23/4 I740
Правительственная Луцк Автозавод Мельниченко
По решению вышестоящих инстанций по состоянию
20 апреля 1990 года прекратить отгрузку легковых
автомобилей Литовской ССР
НР I41/2557 Замсоюзминторг Чехия

2. Вильнюс Президенту Ландсбергису
Москва Президенту Горбачеву
Мы, слушатели Одесского народного университета-украинского языка и культуры, собравшиеся на свое очередное заседание, выражаем полную поддержку воли литовского народа на самоопределение.
Осуждаем вмешательство имперских сил во внутренние дела Литовского государства.
По поручению собрания:
Михайленко, Чернопиский

ВІД РЕДАКЦІЇ: Копія цієї телеграми нам надіслали читачі "Народної справи" з Одеси, слухачі народного університету.

ПОДІЇ ПОДІЇ ПОДІЇ

НЕБУВАЛИМ БУВ ВЕЛИКДЕНЬ цього року на Волині. Рівно о дванадцятій годині в Луцьку у сквері біля каменя, де стоятиме пам'ятник Т.Шевченку, прозвучали Кобзареві "Думи мої". Вони вписались у невидиме мереживо, що обняло весь світ Української Духовної Республіки, поєднавши всіх українців, розкиданих долею по світу.

На Замковій площі проходили обрядові народні гуляння — веснянки, гаївки, пісні, молитви. Люди вперше вільно вітались словами "Христос Воскрес!"

У підготовці заходів брали активну участь Рух, Товариство "Лева", Товариство української мови ім. Т.Шевченка.

ПАНАХИДА ТА МІТИНГ-РЕКВІЄМ пам'яті загиблих січових стрільців відбулись 22 квітня у Володимирі. На свято пам'яті приймали гості з багатьох міст та районів Волині, а також із Львова, Стрия, Сокаля, Червонограда, Радехова, Тернополя і Кременя.

Після мітингу в міському парку в присутності всіх учасників було освячено та піднято на високій щоглі український національний прапор на місці, де буде встановлений пам'ятник Т.Шевченку.

ПАНАХИДА по жертвах НКВС, розстріляних у 1941 році в луцькій тюрмі, була відслужена того ж дня, 22 квітня, у Луцьку на Замковій площі.

МІТИНГ-РЕКВІЄМ відбувся на Театральній площі Луцька в День чорнобильської трагедії 26 квітня. У міському соборі відслужено панахиду по загиблих. Мітинг прозвучав як протест проти безвідповідальних дій партійного керівництва та уряду УРСР. Цьому посприяла і незадовільна організація заходів. Подив і обурення у людей викликала негласна заборона відслужити службу Богу на площі та пройти хресним ходом до ріки Стир, як це було раніше домовлено і оголошено в газеті.

ЗРІЗАНО ЛУБОВИЙ ХРЕСТ на могилі генерала армії Українських Січових Стрільців О.Алмазова та знято український національний прапор зі щогли на місці встановлення пам'ятника Т.Шевченку у сквері по вулиці Леніна в Луцьку. Цей варварський акт було по-злодійськи вчинено в ніч з 29 на 30 квітня невідомими "інтернаціоналістами" з використанням службової техніки / на асфальті біля щогли залишилися сліди від автопідйомника /.

"МОЯ МІЛІЦІЯ МЕНЕ БЕРЕЖЕ" /з листів, що надійшли недавно/

Редакції "Народної справи"

З а я в а

Я, житель м. Луцька, їздив до міста проживання із с. Зубилівця Локачинського району. Коли о 19 год 20 хв. я їхав до автобусної зупинки, мене було травмовано автомобілем "Москвич", який належав жителю с. Затурці. За кермом сидів працівник міліції Іванов, який працює у м. Володимирі-Волинському. Іванов рухався з великою швидкістю і з потягненими фарми. Після нанесення удару ртн зупинився за 25 - 30 м. мені ніякої допомоги не надав і навіть не допоміг підвестися. Працівники міліції, що знаходилися з ним в автомобілі, замість того, щоб опитати людей, які були свідками катастрофи, почали розганяти їх. При допомозі сторонніх людей я піднісся, сперся на штахетник і в такому положенні знаходився 45 хвилин.

З міста катастрофи машина "Швидкої допомоги" відвезла мене в с. Локачі. Мої вимоги відправити Іванова на експертизу не дали ніяких результатів його відпустили. Коли із Локач о 0 год. 30 хв. мене відвозили до Луцька, Іванова вже не було. Катастрофу можуть засвідчити багато людей, які були при цьому присутні.

Я рухався на автостоянку по вішоходному переходу. Однак цей факт заперечують працівники міліції і по цій причині справа закрита.

Я звертаюсь до вас і прошу розібратися, оскільки я травмований і буду непрацездатним на довгий час, що можуть засвідчити навіть працівники міліції.

Омельчук Ростислав Федорович.

с. Зубилівця Локачинського району. м. Луцьк, по. Волинської Республіки, 16/77.

28 березня 1990 року, здійснюючи із весторану "Росія" до м. Ківерців, підполковник міліції Гуменик І.А. з товаришем "Селеним змієм" сір у власний автомобіль і поїхав. В с. Волячів Ківерцівського району, не справившись з кермом, збив трьох людей на зупинці. Ці троє до нинішнього дня знаходяться в лікарні. Серед потерпілих - дитина, в якої пошкоджений мозок і переломане стегно.

Щоб врятувати своє становище, підполковник Гуменик їхав на різного роду провокації, аж до того, що мав бажання лікуватися в психіатричній лікарні. Справу з Ківерцівської прокуратури було передано в прокуратуру м. Луцька. Ця організація органів внутрішніх справ не береться роз'яснити дії комуніста - чекають вказівки зверху. А якої?

/ За проханням автора прізвища його не називаємо /.

У житлосоцбанку міста Луцька відкрито рахунок № 70055 Волинської крайової організації Народного Руху України за перебудову. Її кошти, призначені для Руху, слід переводити на цей рахунок.

Адреса редакції :

263005, м. Луцьк-5, абонемента скринька № 67.

ПОЛІТИЧНИЙ ЛУЦЬКИЙ

високих закордонних гостей запевняли, що в Радянському Союзі нема політичних в'язнів. Проїжджачи по Сибіру, гість запитує у супроводжувачих осіб :

- Що це за установа, обгороджена колючим дротом ?

- Це піонерський табір. - відповідає супроводжувачий.

- Давайте заглянемо туди.

Зайшовши до табору, гість запитує чоловіка, що стоїть біля бараку :

- Скільки маєш років, хлопча ?

- Десять. - відповідає той.

- О. - здивувався чужоземець. - я б тобі дав трип'ять.

- У нас нема такої статті в кодексі.

* * *

- З якої це натоли волинське радіо замість пісень на замовлення включило передачу про події 45-річної давності - про звірства банкерівців ?

- Так зараз же йде сесія новообраної Луцької міської Ради. От коли буде зводити обласна Рада, тоді ми наслухаємось пісень на замовлення.

*

УКРАЇНО ! Дитинства доросто хрещата.

За що проклята стала тепер без гріха ти ?!

Розтоптали за що твої роки співочі ?!

Ща б хотіли закласти навкі тобі очі...

За роками століття томились в неволі.

Ти не бачила щастя, не бачила долі.

Бо обмітрила тебе ворожа година.

Пробудись же тепер та повстань.

УКРАЇНО !

За синів, що їм юність кати обірвали !

За дітей, яким іроди жити не дали !

За могили козацькі нещадно розриті !

І за матері сльози, як море, проліті !

Не прости за замерталені Бога святині !

За орлів, які впали крилом на чужині !

І за кров, що лилася на грати червоні !

За знівечені долі у вічній прокльоні !

Пробудись, та повстань, як колись повставала !

Поверни свою славу, що нині пропала.

Відроди дужу силу, незламну в зав'язях !

Розірви нех пута свої вік-ві !

Будеш вільна ! І, як у Тарасовім слові.

Заспівають тобі солов'ї вечорові

І пізнають світи твої карії очі.

Стане слово моє для України пророчим.

ОЛЕНА ГАРБАР